

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 512/2017 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen hypokoirien rinnastamisesta muihin avustajakoiriin

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sari Sarkomaan /kok. ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 512/2017 vp:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, että hypokoirat rinnastetaan lainsäädännössä muihin avustaja- ja opaskoiriin?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Viitataan alkuvuonna 2017 annettuun vastaukseen hypokoirien rinnastamisesta muihin avustajakoiriin (KKV 663/2016). Opaskoirat ovat vakiintuneen käytännön mukaisia lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineitä, joita näkövammaisten henkilöiden on mahdollista saada käyttöönsä terveydenhuoltolain nojalla. Kunnan järjestämisvastuulla on antaa asiakkaalle maksuttomat, lääketieteellisin perustein toimintakyvyn edistämiseen ja itsenäisen selviytymisen tueksi tarkoitettut apuvälineet (asetus lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutuksesta). Juridisesti sitovissa säädöksissä apuvälinepalveluista ei kuitenkaan ole määritelty tai listattu, mitkä välineet, laitteet, tarvikkeet tai vastaavat ratkaisut ovat julkisin varoin kustannettavia lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineitä. Säädösten mukaan henkilölle pitää antaa lääketieteelliseen tarpeen arviointiin perustuvat apuvälineet.

Opaskoira luovutetaan sokealle tai vaikeasti heikkonäköiselle henkilölle, joka ei kykene hyödyntämään näköjäännettään liikkumisessa valtakunnallisesti yhtenäisin kriteerein. Liikkumistaidonohjaaja tai kuntoutusohjaaja tekee arvion potilaan soveltuvuudesta opaskoiran käyttäjäksi. Sen lisäksi opaskoirakoulut arvioivat henkilön soveltuvuuden opaskoiran käyttäjäksi.

Avustajakoira on liikuntarajoitteisia henkilöitä avustava koira, joiden koulutuksen rahoittaa Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus. Koirat luovutetaan käyttöön Invalidiliiton toimesta. Avustajakoiria ei ole luovutettu lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineenä. Kuulo- ja tukikoiria kouluttavat järjestöt kuulovammaisten, diabeetikkojen ja epilepsiaa sairastavien avuksi.

Näiden erilaisten erityiskoerien hankinta, pitkäkestoinen ja vaativa koulutus, luovutus käyttöön ja ylläpito ei ole tällä hetkellä mahdollista julkisin varoin muun muassa yhtenäisten luovutuskriteerien puutteen takia. Koirien tarve ja hyöty suhteessa diabeetikkojen toimintakykyyn ja glukoositasoon olisi arvioitava huolellisesti näyttöön ja tutkimuksiin perustuen. Diabetes on Suomessa ja maailmalla yksi nopeimmin lisääntyvistä sairauksista.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 512/2017 vp

Koska missään ei ole tyhjentävää luetteloa olemassa olevista apuvälineistä, mikään säädös ei toisaalta velvoita sairaanhoitopiirejä myöntämään koiria, mutta ei myöskään estä niiden myöntämistä. Opaskoirista ja avustajakoirista tai hypokoirista ei ole velvoittavaa sääntelyä. Opaskoirien osalta on pitkä perinne ja vakiintunut käytäntö sekä luovutuksen perusteena oleva näkövamma.

Sote-uudistuksen tavoitteena on kehittää ja keskittää apuvälinepalveluita juuri saatujen kuntoutuskomitean ehdotusten mukaisesti. Hypokoirien käyttö diabeetikkojen hoidossa on toistaiseksi vakiintumatonta. Vapaaehtoisen järjestötoiminnan myötä saadaan koirien käytöstä kokemuksia ja tietoa niiden soveltuvuudesta diabeetikkojen palvelujärjestelmään. Mikäli päädyttäisiin ratkaisuun, että asiakassuunnitelman perusteella luovutettaisiin asiakkaille vastikkeetta hypokoiria, tarvittaisiin yhtenäiset perusteet koirien luovuttamisesta.

Helsingissä 1.12.2017

Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko